

การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โดย วรพร อร่ามรักษ์

การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติยศ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณชน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่ข้าราชการและลูกจ้างประจำเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับบำเหน็จความชอบในราชการแผ่นดิน

ลำดับชั้นตราของเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทยและช้างเผือก ตามลำดับจากชั้นตราเริ่มต้นไปจนถึงชั้นตราสูงสุดมี 16 ชั้นตรา ดังนี้

- 1) ชั้นที่ 7 เหรียญเงินมงกุฎไทย (ร.ง.ม.)
- 2) ชั้นที่ 7 เหรียญเงินช้างเผือก (ร.ง.ช.)
- 3) ชั้นที่ 6 เหรียญทองมงกุฎไทย (ร.ท.ม.)
- 4) ชั้นที่ 6 เหรียญทองช้างเผือก (ร.ท.ช.)
- 5) ชั้นที่ 5 เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.)
- 6) ชั้นที่ 5 เบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.)
- 7) ชั้นที่ 4 จัตุมภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- 8) ชั้นที่ 4 จัตุมภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
- 9) ชั้นที่ 3 ตริตภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
- 10) ชั้นที่ 3 ตริตภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
- 11) ชั้นที่ 2 ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
- 12) ชั้นที่ 2 ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
- 13) ชั้นที่ 1 ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
- 14) ชั้นที่ 1 ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)
- 15) ชั้นสูงสุด มหาชริมภรณ์ (ม.ว.ม.) และ
- 16) ชั้นสูงสุด มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)

คุณสมบัติของบุคคลที่พึงได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

1. เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย
2. เป็นผู้ประพฤติดี และปฏิบัติงานราชการหรือปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนด้วยความอุทิศสาคหะ ซื่อสัตย์ และเอาใจใส่ต่อหน้าที่อย่างดียิ่ง และ
3. เป็นผู้ไม่เคยมีพระบรมราชานุญาตให้เรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

ชั้นต่ำกว่าสายสะพาย

ระดับตำแหน่ง (ซี)	เงื่อนไขการขอ	ระยะเวลา (ปี)	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ขอพระราชทาน (ชั้นตรา)
ซี.1 + ซี.2	บรรจุใหม่และดำรงตำแหน่ง	5	บ.ม.
ซี.2	บรรจุใหม่และดำรงตำแหน่ง	5	บ.ช.
ซี.3, ซี.4	ดำรงตำแหน่งเนื่องจากเลื่อนระดับ	เว้น 1 ปี จากชั้นตรา สุดท้าย	จ.ม.
หรือ			
ซี.1+ซี.2+ซี.3	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุ และได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	จ.ม.
หรือ			
ซี.2+ซี.3	“.....”	5	จ.ม.
หรือ			
ซี.1+ซี.2+ซี.3+ ซี.4	“.....”	5	จ.ม.
หรือ			
ซี.3,ซี.4	บรรจุใหม่และดำรงตำแหน่ง	5	จ.ช.
หรือ			
ซี.3+ซี.4	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่ม บรรจุและได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	จ.ช.

ระดับตำแหน่ง (ซี)	เงื่อนไขการขอ	ระยะเวลา (ปี)	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ขอพระราชทาน (ชั้นตรา)
ซี.5, ซี.6	ดำรงตำแหน่งเนื่องจากเลื่อนระดับ	เว้น 1 ปี จากชั้นตรา สุดท้าย	ต.ม.
หรือ ซี.1+ซี.2+ซี.3+ ซี.4+ซี.5	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและ ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	ต.ม.
หรือ ซี.2+ซี.3+ซี.4+ซี.5	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและ ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	ต.ม.
หรือ ซี.3+ซี.4+ซี.5	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและ ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	ต.ม.
หรือ ซี.4+ซี.5	“.....”	5	ต.ม.
ซี.5, ซี.6	บรรจุใหม่และดำรงตำแหน่ง	5	ต.ช.
หรือ ซี.5+ซี.6	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและ ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	ต.ช.
ซี.7, ซี.8	ดำรงตำแหน่งเนื่องจากเลื่อนระดับ	เว้น 1 ปี จากชั้นตรา สุดท้าย	ท.ม.
หรือ ซี.3+ซี.4+ซี.5+ ซี.6+ซี.7	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและ ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	ท.ม.
หรือ ซี.4+ซี.5+ซี.6+ซี.7	“.....”	5	ท.ม.

ระดับตำแหน่ง (ซี)	เงื่อนไขการขอ	ระยะเวลา (ปี)	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ขอพระราชทาน (ชั้นตรา)
หรือ ซี.5+ซี.6+ซี.7	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและ ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	ท.ม.
หรือ ซี.6+ซี.7	“.....”	5	ท.ม.
ซี.7, ซี.8	บรรจุใหม่และดำรงตำแหน่ง	5	ท.ช.
หรือ ซี.7+ซี.8	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและ ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น	5	ท.ช.

ชั้นสายสะพาย

ระดับตำแหน่ง (ซี)	เงื่อนไขการขอ	ระยะเวลา (ปี)	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ขอพระราชทาน (ชั้นตรา)
ซี.8	1. ได้รับเงินเดือนเต็มขั้น 2. ดำรงตำแหน่งบังคับบัญชา 3. ได้ ท.ช.มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีบริบูรณ์ 4. ให้ขอได้ในปีก่อนปีที่จะ เกษียณอายุราชการ หรือในปีที่ เกษียณอายุ	- - 5 -	ป.ม.
ซี.9	1. ได้ ท.ช. 2. ได้ ป.ม. 3. ได้ ป.ช. 4. ในปีที่เกษียณอายุราชการ ให้ขอสูงขึ้นอีก 1 ชั้นตรา แต่ไม่เกิน ป.ช. เว้นกรณีลาออก	3 3 5 -	ป.ม. ป.ช. ม.ว.ม.

ชั้นสายสะพาย

ระดับตำแหน่ง (ซี)	เงื่อนไขการขอ	ระยะเวลา (ปี)	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ขอพระราชทาน (ชั้นตรา)
ซี.10	1. เลื่อนได้ถึง ป.ม. 2. ได้ ป.ม. 3. ได้ ป.ช. 4. ได้ ม.ว.ม. 5. ในปีที่เกี่ยวข้องอายุราชการ ให้ขอสูงขึ้นอีก 1 ชั้นตรา แต่ไม่เกิน ม.ว.ม. เว้นกรณีลาออก	ทุกปี 3 3 5	ป.ม. ป.ช. ม.ว.ม. ม.ป.ช.
ซี.11	1. ได้ ป.ม. 2. ได้ ป.ช. 3. ได้ ม.ว.ม. 4. ในปีที่เกี่ยวข้องอายุราชการ ให้ขอสูงขึ้นอีก 1 ชั้นตรา เว้นกรณีลาออก	3 3 3	ป.ช. ม.ว.ม. ม.ป.ช.

นอกจากนี้ข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 25 ปี และต้องมีได้เป็นข้าราชการวิสามัญจะได้รับการเสนอขอพระราชทาน**เหรียญจักรพรรดิมาลา**

การนับเวลาเพื่อขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาให้นับเวลาราชการทั้งหมดรวมกัน เช่น นาย ก. ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการสามัญ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ต่อมาได้ ลาออกจากราชการ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2530 และได้บรรจุกลับเข้ารับราชการ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2532 จะเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาในปี 2535 ให้ไม่ได้เนื่องจากมีเวลารับราชการแค่ 23 ปีกว่า และรับราชการไม่ครบ 25 ปี

หากเข้ารับราชการก่อนอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ให้นับตั้งแต่วันอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ เป็นต้นไป

เงื่อนไขและระยะเวลาการเลื่อนชั้นตราให้แก่ลูกจ้างประจำ ตามบัญชีพระราชบัญญัติ
 สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก
 และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ. 2536

ตำแหน่ง	อัตราค่าจ้าง	เงื่อนไขการขอ	ระยะเวลา (ปี)	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ขอพระราชทาน (ชั้นตรา)
ลูกจ้างประจำที่มีชื่อและลักษณะงานเป็นลูกจ้างโดยตรง หมวดยี่มือ หรือลูกจ้างประจำที่มีชื่อและลักษณะงานเหมือนข้าราชการ	ตั้งแต่อัตราเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือน ระดับ 3 แต่ไม่ถึงขั้นต่ำของอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ระดับ 6 (ขั้น 6,020 บาท แต่ไม่ถึงขั้น 11,120 บาท)	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มบรรจุและได้รับค่าจ้างตั้งแต่ขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือน ระดับ 3	8	บ.ม. กรณีเงินเดือนตั้งแต่ ซี 6 ขึ้นไป ขอ บ.ช.
“.....”	-	บ.ม.	5	บ.ช.
“.....”	-	บ.ช.	5	จ.ม.
“.....”	ตั้งแต่อัตราเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือน ระดับ 6 ขึ้นไป	ได้รับค่าจ้างตั้งแต่ขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือน ระดับ 6 ขึ้นไป	เว้น 1 ปี จาก ชั้นตรา ครั้งสุดท้าย	บ.ช.
“.....”	-	ได้ บ.ช.	5	จ.ม.
“.....”	-	ได้ จ.ม.	5	จ.ช.

ผู้ที่ได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดังกล่าวข้างต้นจะต้องปฏิบัติตามวิธีการติดต่อกันและได้รับค่าจ้างตามที่กำหนดก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่จะขอพระราชทานไม่น้อยกว่า 60 วัน (ภายในวันที่ 6 ตุลาคม ของปีที่ขอพระราชทาน) หากลูกจ้างประจำใดได้ขอลาออกจากราชการก่อนครบ 8 ปีบริบูรณ์ จะนับระยะเวลาเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ครบ 8 ปีบริบูรณ์ตั้งแต่วันที่บรรจุกลับเข้ารับราชการใหม่

รายชื่อ ตำแหน่งลูกจ้างประจำที่มีชื่อและลักษณะงานเป็นลูกจ้างโดยตรงหมวดฝีมือและสูงกว่า
ได้แก่

1. ช่างไม้
2. ช่างสี
3. ช่างปูน
4. ช่างเหล็ก
5. ช่างท่อ
6. ช่างฝีมือโรงงาน
7. พนักงานขับรถยนต์
8. พนักงานขับรถแทรกเตอร์
9. ผู้ดูแลเรือนรุกขรังสี
10. พนักงานผู้ช่วยผลิตทดลอง
11. พนักงานพิมพ์ดีดชั้น 2

หมวดฝีมือพิเศษ (ระดับต้น)

1. พนักงานผลิตทดลอง
2. พนักงานพิมพ์ดีดชั้น 3

หมวดฝีมือพิเศษ (ระดับกลาง)

1. พนักงานพิมพ์ดีดชั้น 4

รายชื่อ ตำแหน่งลูกจ้างประจำและลักษณะงานเหมือนข้าราชการ ได้แก่

1. ช่างเชื่อม
2. ช่างประปา
3. ช่างเครื่องมือกล
4. ช่างเครื่องยนต์ชั้น 2
5. ช่างเครื่องยนต์ชั้น 1
6. ช่างไฟฟ้าชั้น 2
7. ช่างไฟฟ้าชั้น 1
8. ช่างภาพ
9. ช่างศิลป์
10. พนักงานอัดสำเนา

11. พนักงานห้องทดลองชั้น 1
12. พนักงานธุรการชั้น 1 - ชั้น 3
13. พนักงานพัสดุ ชั้น 1 - ชั้น 3
14. พนักงานโสตทัศนศึกษา
15. อาจารย์ผู้สอน
16. เสมียน

การส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จะต้องส่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืนในกรณีดังต่อไปนี้

1. เมื่อทรงเรียกคืน ต้องคืนพร้อมประกาศนียบัตร
2. เมื่อได้รับพระราชทานชั้นสูงขึ้น ต้องส่งคืนชั้นรอง แต่ไม่ต้องคืนประกาศนียบัตร เช่น ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น จ.ม. ให้ส่งคืนเครื่องราชฯ ชั้น บ.ม.
3. เมื่อวายนมไม่ไม่ต้องคืนประกาศนียบัตร

สำหรับผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชฯ มีความประสงค์ที่จะส่งคืนเครื่องราชฯ ที่ไม่ได้ใช้แล้ว ให้นำส่งคืนได้ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ (กองการเจ้าหน้าที่ มก.)

กรณีที่ไม่สามารถส่งคืนเครื่องราชฯ ได้หรือไม่มีเครื่องราชฯ ส่งคืน ก็ให้ชดใช้ราคาตามที่ทางราชการกำหนด ซึ่งจะมีปรับราคาใหม่ทุก 3 ปี ราคาที่ปรับครั้งสุดท้าย เมื่อ 1 มีนาคม 2545 ตามรายละเอียดที่แนบ

บัญชีราคาชดใช้แทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ไม่สามารถส่งคืนตามพระราชบัญญัติฯ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2545 เป็นต้นไป

ลำดับ	รายการเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ราคาคืน/บาท	หมายเหตุ
	เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า		
1	ปฐมจุลจอมเกล้า	1,520,000	
2	ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	167,514	
3	ทุติยจุลจอมเกล้า	112,306	
4	ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	81,898	
5	ตติยจุลจอมเกล้า	81,680	
6	ตติยานุจุลจอมเกล้า	22,724	

ลำดับ	รายการเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ราคาคืน/บาท	หมายเหตุ
	ฝ่ายใน		
7	ปฐมจุลจอมเกล้า	588,000	
8	ทุติยจุลจอมเกล้าพิเศษ	100,398	
9	ทุติยจุลจอมเกล้า	80,694	
10	ตติยจุลจอมเกล้า	71,368	
11	จตุตถจุลจอมเกล้า	23,818	
	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ ช้างเผือก		
12	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	17,724	
13	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก สตรี	15,654	
14	ประถมาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	12,470	
15	ประถมาภรณ์ช้างเผือก สตรี	11,116	
16	ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	7,838	
17	ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก สตรี	7,072	
18	ตริตาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	3,128	
19	ตริตาภรณ์ช้างเผือก สตรี	2,930	
20	จัตุมหาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	1,748	
21	จัตุมหาภรณ์ช้างเผือก สตรี	1,876	
22	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	1,668	
23	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก สตรี	1,766	
24	เหรียญทองช้างเผือก บุรุษ	944	
25	เหรียญทองช้างเผือก สตรี	1,004	
26	เหรียญเงินช้างเผือก บุรุษ	916	
27	เหรียญเงินช้างเผือก สตรี	976	
	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ มงกุฎไทย		
28	มหาวชิรมงกุฎ บุรุษ	30,918	
29	มหาวชิรมงกุฎ สตรี	26,320	
30	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย บุรุษ	11,302	
31	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย สตรี	9,868	
32	ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย บุรุษ	7,830	

ลำดับ	รายการเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ราคาคืน/บาท	หมายเหตุ
33	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย สตรี	6,548	
34	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย บุรุษ	3,048	
35	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย สตรี	2,728	
36	จัตุมหาภรณ์มงกุฎไทย บุรุษ	1,748	
37	จัตุมหาภรณ์มงกุฎไทย สตรี	1,876	
38	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย บุรุษ	1,668	
39	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย สตรี	1,766	
40	เหรียญทองมงกุฎไทย บุรุษ	858	
41	เหรียญทองมงกุฎไทย สตรี	920	
42	เหรียญเงินมงกุฎไทย บุรุษ	832	
43	เหรียญเงินมงกุฎไทย สตรี	892	
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ ดิเรกคุณาภรณ์			
44	ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ บุรุษ	11,522	รายการที่ 44-57
45	ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ สตรี	10,254	ผู้ได้รับพระราช
46	ทุติยดิเรกคุณาภรณ์ บุรุษ	7,852	ทานหรือทายาท
47	ทุติยดิเรกคุณาภรณ์ สตรี	6,928	ต้องส่งคืนตาม
48	ตติยดิเรกคุณาภรณ์ บุรุษ	3,426	พระราชบัญญัติฯ
49	ตติยดิเรกคุณาภรณ์ สตรี	3,186	เฉพาะชั้นรอง
50	จตุตถดิเรกคุณาภรณ์ บุรุษ	2,348	หากไม่อาจส่งคืน
51	จตุตถดิเรกคุณาภรณ์ สตรี	2,408	เป็นเครื่องราช
52	เบญจมาดิเรกคุณาภรณ์ บุรุษ	2,334	อิสริยาภรณ์ได้
53	เบญจมาดิเรกคุณาภรณ์ สตรี	2,394	ให้ขาดใช้ราคา
54	เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์ บุรุษ	1,202	ตามที่กำหนด
55	เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์ สตรี	1,262	
56	เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ บุรุษ	1,170	
57	เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ สตรี	1,232	

ลำดับ	รายการเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ราคาคืน/บาท	หมายเหตุ
	เหรียญราชอิสริยาภรณ์		
58	เหรียญจักรพรรดิมาลา บุรุษ	898	รายการที่ 58-65
59	เหรียญจักรพรรดิมาลา สตรี	960	ทายาทรักษาไว้
60	เหรียญจักรมาลา	932	เป็นที่ระลึกโดย
61	เหรียญพิทักษ์เสรีชน	190	ไม่ต้องส่งคืน
62	เหรียญราชการชายแดน	208	ยกเว้นกรณีที่ได้
63	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา ทหาร	1,000	พระราชทาน
64	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา พลเรือน บุรุษ	1,000	พระบรมราชา
65	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา พลเรือน สตรี	1,000	อนุญาตให้เรียกคืน ซึ่งไม่อาจส่งคืน เป็นเหรียญได้ ให้ชดใช้ราคา แทนตามที่กำหนด